

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

27 септември 2017 година *

„Преюдициално запитване — Харта на основните права на Европейския съюз — Членове 7, 8 и 47 — Директива 95/46/ЕО — Членове 1, 7 и 13 — Обработване на лични данни — Член 4, параграф 3 ДЕС — Съставяне на списък с лични данни — Предмет — Събиране на данъци — Борба с данъчните измами — Съдебен контрол — Защита на основните права и свободи — Обуславяне на обжалването по съдебен ред от изискването за предварително подаване на жалба по административен ред — Допускане на посочения списък като доказателство — Условия за законосъобразно обработване на лични данни — Изпълнение на задача в обществен интерес от администратора“

По дело C-73/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) с акт от 3 февруари 2016 г., постъпил в Съда на 10 февруари 2016 г., в рамките на производство по дело

Peter Puškár

срещу

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky,

Kriminálny úrad finančnej správy,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: М. Pešič, председател на състава, А. Prechal, А. Rosas (докладчик), С. Toader и Е. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: М. Aleksejev, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 16 февруари 2017 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Puškár, от М. Mandzák, advokát,
- за словашкото правителство, от В. Ricziová, в качеството на представител,

* Език на производството: словашки.

- за чешкото правителство, от М. Smolek и J. Vláčil, в качеството на представители,
- за испанското правителство, от М. J. García-Valdecasas Dorrego, в качеството на представител,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от P. Gentili, avvocato dello Stato,
- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от Н. Krämer, А. Tokár и Н. Kranenborg, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 30 март 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 7, 8 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), на член 1, параграф 1, член 7, буква д) и член 13, параграф 1, букви д) и е) от Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10), както и на член 4, параграф 3 ДЕС и на член 267 ДФЕС.
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Peter Puškár, от една страна, и Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky (дирекция „Финанси“ на Словашката република, наричана по-нататък „дирекция „Финанси“) и Kriminálny úrad finančnej správy (Отдел за разследване на престъпления към финансовата администрация, Словакия), от друга страна, относно жалба, с която се иска да бъде разпредено на последните да заличат името на г-н Puškár от списък на лица, считани от дирекция „Финанси“ за подставени лица, който е съставен от тази дирекция във връзка със събирането на данъци и чието актуализиране се извършва от дирекция „Финанси“, от подчинените ѝ данъчни органи, както и от Отдела за разследване на престъпления към финансовата администрация (наричан по-нататък „спорният списък“).

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съгласно член 1 от Директива 95/46:

„1. В съответствие с настоящата директива, държавите членки защитават основните права и свободи на физическите лица и в частност правото им на личен живот при обработването на лични данни.

2. Държавите членки не могат нито да ограничават, нито да забраняват свободното движение на лични данни между държавите членки по съображения, свързани със защитата, предоставяна съгласно параграф 1“.

4 Член 2 от посочената директива гласи:

„По смисъла на настоящата директива:

- а) „лични данни“ означава всяка информация, свързана с идентифицирано или подлежащо на идентификация лице („съответно физическо лице“); за подлежащо на идентифициране лице се смята това лице, което може да бъде идентифицирано, пряко или непряко, по-специално чрез идентификационен номер или един или повече специфични признаци, отнасящи се до неговата физическа, физиологическа, психологическа, умствена, икономическа, културна или социална самоличност;
- б) „обработване на лични данни“ („обработване“) означава всяка операция или набор от операции, извършвани или не с автоматични средства, прилагани към личните данни, като събиране, запис, организиране, съхранение, адаптиране или промяна, извличане, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване или друга форма на предоставяне на данните, актуализиране или комбиниране, блокиране, изтриване или унищожаване;

[...]

- г) „администратор“ означава физическо или юридическо лице, държавен орган, агенция или друг орган, който сам или съвместно с други определя целите и средствата на обработка на лични данни; когато целите и средствата на обработката се определят от национални или общностни закони или подзаконови разпоредби, администраторът или специфичните критерии за неговото назначаване могат да бъдат определени в националното право или в правото на Общността;

[...]“.

5 Член 3 от Директива 95/46, озаглавен „Приложно поле“, предвижда:

„1. Настоящата директива се прилага към пълната или частична обработка на лични данни с автоматизирани средства, както и към обработката със средства, които не са автоматизирани, на лични данни, съставляващи част от файлова система или които са предназначени да съставляват част от файлова система.

2. Настоящата директива не се прилага за обработването на лични данни:

- при извършване на дейности, извън приложното поле на правото на Общността, например дейностите, предвидени в дял V и дял VI от Договора за Европейския съюз, и във всички случаи при дейности по обработването на данни, отнасящи се до обществената сигурност, отбраната, държавната сигурност (включително икономическото благосъстояние на държавата, когато процесът на обработка е свързани с държавната сигурност) и при дейности на държавата в областта на наказателното право,

[...]“.

6 Член 6 от тази директива гласи:

„1. Държавите членки предвиждат, че личните данни трябва:

- а) да се обработват справедливо и законно;

- б) да се събират за конкретни, ясно формулирани и законни цели и да не бъдат допълнително обработени по начин, който е несъвместим с тези цели. Допълнителната обработка на данните за исторически, статистически или научни цели няма да се разглежда като несъвместима, при условие че държавите членки предоставят необходимите гаранции за това;
- в) да бъдат адекватни, релевантни, и да не са прекомерни по отношение на целите, за които се събират и/или обработват допълнително;
- г) да бъдат точни и при необходимост да се актуализират; трябва да се предприемат всички възможни разумни стъпки, за да се гарантира, че данни, които са неточни или непълни по отношение на целите, за които са събрани или за които се обработват допълнително, се изтриват или поправят;
- д) да се [съхраняват] във форма, която позволява идентифицирането на съответните физически лица за срок не по-дълъг от необходимия за целите, за които тези данни са събрани или обработени допълнително. Държавите членки предвиждат подходящи гаранции за личните данни, съхранявани за по-дълъг срок за исторически, статистически или научни цели.

2. Администраторът осигурява спазването на параграф 1“.

7 Член 7 от посочената директива гласи:

„Държавите членки предвиждат, че обработването на лични данни може да се извършва само ако:

- а) съответното физическо лице е дало недвусмислено своето съгласие за това;

или

[...]

- в) обработването е необходимо за спазването на правно задължение, чийто субект е администраторът;

или

[...]

- д) обработването е необходимо за изпълнението на задача, която се осъществява в обществен интерес или при упражняване на официалните правомощия, които са предоставени на администратора или трето лице, на което се разкриват данните;

или

- е) обработването е необходимо за целите на законните интереси, преследвани от администратора или от трето лице или лица, на които се разкриват данните, с изключение на случаите, когато пред тези интереси имат преимущество интереси, свързани с основните права и свободи на съответното физическо лице, които изискват защита по силата на член 1, параграф 1“.

8 Член 10 от Директива 95/46 предвижда:

„Държавите членки предвиждат, че администраторът или неговият представител трябва да предостави на съответното физическо лице, от което се събират данни, отнасящи се за самия него, най-малкото следната информация, освен в случаите, когато то вече я притежава:

- а) самоличността на администратора или на неговия представител, когато има такъв;
- б) целта на обработването, за което данните са предназначени;
- в) всякаква друга информация, например:
 - получателите или категориите получатели на данни;
 - дали отговорите на въпросите са задължителни или доброволни, както и евентуалните последици при липса на отговор;
 - наличието на право на достъп и на право на поправка на данните, които се отнасят до него,

доколкото подобна допълнителна информация е необходима като се отчитат конкретните обстоятелства, при които се събират данните, за гарантиране на справедливата им обработка по отношение на съответното физическо лице“.

9 Член 11 от посочената директива гласи:

„1. Когато данните не са получени от съответното физическо лице, държавите членки предвиждат, че администраторът или негов представител трябва, при записването на личните данни или ако се предвижда разкриването им на трета страна не по-късно от момента, когато данните се разкриват за пръв път, да предостави на съответното физическо лице най-малко следната информация, освен в случаите, когато то вече я притежава:

- а) самоличността на администратора или на неговия представител, когато има такъв;
- б) целите на обработването;
- в) всякаква допълнителна информация, като:
 - категориите данни,
 - получателите или категориите получатели на данни,
 - наличието на право на достъп и на право на поправка на данните, които се отнасят до него,

доколкото подобна информация е необходима, като се отчитат конкретните обстоятелства, при които се обработват данните, за гарантиране на справедливата им обработка по отношение на съответното физическо лице.

[...]“.

10 Член 12 от същата директива гласи:

„Държавите членки гарантират на всяко физическо лице правото да получи от администратора:

- а) без принуда, на разумни интервали от време и без прекалено забавяне или разходи:
 - потвърждение за това, дали отнасящи се до него данни се обработват, както и информация най-малкото за целите на тази обработка, категориите данни и получателите или категориите получатели, на които данните се разкриват,
 - съобщение до него в разбираема форма относно данните, които се обработват, както и за всяка налична информация за техния източник,
 - познания за логиката на всяка автоматизирана обработка на данни, отнасяща се до него, най-малкото за автоматизираните решения, упоменати в член 15, параграф 1;
- б) според случая, поправянето, изтриването или блокирането на данните, чиято обработка не е в съответствие с разпоредбите на настоящата директива, и по-конкретно поради непълнота или неточност на самите данни;
- в) уведомление до трети страни, на които е разкрита информация за каквото и да е поправяне, изтриване или блокиране, извършени в съответствие с разпоредбите на буква б), освен ако това се окаже невъзможно или е свързано с прекомерни усилия“.

11 Член 13, параграф 1 от Директива 95/46 гласи:

„Държавите членки могат да приемат законодателни мерки за ограничаване на обхвата на правата и задълженията, предвидени в член 6, параграф 1, член 10, член 11, параграф 1, член 12 и член 21, ако подобно ограничаване представлява необходима мярка за гарантиране на:

[...]

- в) обществената сигурност;
- г) предотвратяването, разследването, разкриването и преследването на углавни престъпления или за нарушения на етичните кодекси при регламентираните професии;
- д) важни икономически и финансови интереси на държавата членка или на Европейския съюз, включително валутни, бюджетни и данъчни въпроси;
- е) функции по наблюдение, проверка или регламентиране, свързани, дори случайно, с упражняването на официални правомощия в случаите, посочени в букви в), г) и д); ж)

[...]“.

12 Член 14 от Директива 95/46 гласи:

„Държавите членки предоставят на съответното физическо лице правото:

- а) най-малкото в случаите, упоменати в член 7, букви д) и е), на възражение по всяко време, въз основа на неопровержими законови основания, свързани с неговото конкретно положение [срещу обработването на отнасящи се до него] данни, освен ако националното законодателство не е предвидило друго. В случаите, когато възражението е оправдано, обработването, започнато от администратора, не може вече да съдържа посочените данни;

[...]“.

13 Член 17, параграф 1 от посочената директива предвижда:

„1. Държавите членки предвиждат, че администраторът трябва да прилага подходящи технически и организационни мерки за защита на личните данни срещу случайно или неправомерно унищожаване или случайна загуба, промяна, неразрешено разкриване или достъп, в частност, когато обработването включва предаване на данните по мрежа, както и срещу всякакви други незаконни форми на обработка.

Като се взима под внимание съвременното ниво на развитие и разходите за осъществяването им, тези мерки гарантират такова ниво на сигурност, което съответства на рисковете, свързани с обработването и с естеството на данните, които следва да бъдат защитени“.

14 Член 22 от същата директива гласи:

„Без това да засяга [...] административно[то] средство за правна защита, което може да бъде предвидено, *inter alia*, пред надзорния орган, посочен в член 28, преди сезиране на съдебен орган, държавите членки предвиждат правото на всяко лице на правна защита за всяко нарушение на правата, гарантирани от националното право, приложимо към въпросната обработка“.

15 Член 94 от Процедурния правилник на Съда гласи:

„Освен отправените до Съда преюдициални въпроси преюдициалното запитване:

- а) съдържа кратко изложение на предмета на спора и на релевантните факти, така както са установени от запитващата юрисдикция, или поне изложение на фактите, на които се основават въпросите;
- б) възпроизвежда съдържанието на приложимите в случая национални разпоредби и ако е необходимо — релевантната национална съдебна практика;
- в) излага причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването или валидността на някои разпоредби на правото на Съюза, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо в главното производство“.

Словашкото право

16 Член 19, алинея 3 от Конституцията на Словашката република (наричана по-нататък „Конституцията“), който е част от раздел II, озаглавен „Права на човека и основни свободи“, гласи:

„Всеки има право на защита срещу незаконно събиране и публикуване или друга злоупотреба с неговите лични данни“.

17 Член 46, алинеи 2 и 4 от Конституцията гласи:

„2. Всеки, който твърди, че правата му са били накърнени от решение на публичен административен орган, може да поиска от съда проверка за законосъобразността на това решение, освен ако в закона не е предвидено друго. Въпреки това проверката на решенията в областта на основните права и свободи не може да бъде изключена от компетентността на съда.

[...]

4. Условието и редът за съдебна и друг вид правна защита са предвидени в закона“.

18 Член 3, алинея 1 от Закон № 9/2010 за административните жалби гласи:

„Жалбата е заявление, с което физическо или юридическо лице [...]:

- a) иска защита на своите права или защитени от закона интереси, за които счита, че са накърнени от действието или бездействието [...] на публичен административен орган,
- b) посочва конкретни пороци, по-специално нарушаването на правни норми, чието отстраняване е от компетентността на публични административни органи“.

19 Член 135, алинея 1, второ изречение от Гражданския процесуален кодекс в редакцията, приложима по случая, гласи:

„Задължителни за съда са също така решенията на Ústavný súd [Slovenskej republiky (Конституционен съд на Словашката република)] и на Европейския съд по правата на човека, които се отнасят до правата на човека и основните свободи“.

20 Съгласно член 250v, алинеи 1 и 3 от Гражданския процесуален кодекс:

„1. Физическо или юридическо лице, което твърди, че неговите права и защитени от закона интереси са накърнени от незаконосъобразната намеса на публичен административен орган, различна от решение, която е насочена пряко към него или която поражда последици спрямо него, може да поиска съдебна защита, ако тази намеса или последиците от нея продължат или ако е налице риск да се повторят.

[...]

3. Жалбата не е допустима, ако жалбоподателят не е изчерпал средствата за правна защита, предоставени от разпоредбите на специален закон“.

21 Член 164 от Закон № 563/2009 за управление на данъците (Данъчен кодекс) в редакцията, приложима по случая, гласи:

„За целите на управлението на данъците данъчните органи, дирекция „Финанси“ и Министерството (на финансите) са оправомощени да обработват личните данни на данъкоплатците, на техните представители и други лица в съответствие с разпоредбите на специален закон [...]; лични данни могат да се оповестяват единствено на общината в качеството ѝ на данъчен орган, на финансовите органи и на Министерството, както и, във връзка са управлението на данъците и с изпълнението на задължения по специален закон, на друго лице, съд или орган, които действат в рамките на наказателно производство. В

информационните системи [...] могат да се обработват името и фамилията на физическо лице, неговият адрес на местоживеене и националният граждански номер, ако за лицето не е определен идентификационен номер при регистрацията на предприятие“.

- 22 Член 8 от Закон № 479/2009 за държавните административни органи в областта на данъците и осигурителните вноски гласи:

„Финансовата служба и финансовата администрация имат правото да обработват лични данни съгласно специална нормативна уредба [...] относно физически лица, които са засегнати от актове, свързани с изпълнението на задачите на финансовата администрация съгласно настоящия закон или специалната нормативна уредба; 1) списъкът на личните данни е посочен в приложение“.

- 23 Член 4, алинея 3, букви d), е) и о) от Закон № 333/2011 за държавните административни органи в областта на данъците, осигурителните вноски и митниците гласи:

„3. Дирекция „Финанси“ извършва следните задачи:

[...]

d) създава, развива и управлява информационните системи на финансовата администрация; представя на Министерството намерението си да извършва дейности, свързани със създаването и развитието на посочените информационни системи;

e) създава и поддържа централен регистър на икономическите оператори и на други лица, които се занимават с дейности, по отношение на които се прилага митническото законодателство, и гарантира съответствието му със съответните регистри на Европейската комисия, създава и поддържа централен регистър на данъчнозадължените лица, поддържа и актуализира базите данни, създава посочените регистри и ги поддържа посредством информационните системи на финансовата администрация;

[...]

o) информира съответните лица за техните права и задължения по отношение на данъци и такси, както и за техните права и задължения съгласно разпоредбите на специални закони [...]“.

- 24 Съгласно Член 5, алинея 3 буква b) от Закон № 333/2011:

„Отделът за разследване на престъпления към финансовата администрация използва информационните системи на финансовата администрация, в които се събират, обработват, съхраняват, предават, използват, защитават и унищожават лична информация и лични данни [...] относно лица, които са нарушили данъчната или митническата нормативна уредба, или лица, за които са налице разумни основания да се подозира, че нарушават данъчната или митническата нормативна уредба, или лица, които в рамките на областта на компетентност на данъчната администрация нарушават или са налице разумни основания да се подозира, че нарушават общественения ред, както и друга информация относно тези нарушения на данъчната или митническата нормативна уредба или относно нарушенията на обществения ред; информацията и личните данни или достъп до тях се предоставят на дирекция „Финанси“, данъчната или митническата служба, доколкото това е необходимо за изпълнението на техните задачи“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 25 Като счита, че с включване на името му в спорния списък са засегнати негови права, свързани с личността, с жалба от 9 януари 2014 г., последвана от жалба от 19 ноември 2014 г., г-н Puškár иска от Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) да забрани на дирекция „Финанси“, на всички подчинени на нея данъчни органи и на Отдела за разследване на престъпления към финансовата администрация да включват името му в спорния списък или във всички аналогични списъци, както и да заличат от тези списъци и от информационните системи на финансовата администрация всички отнасящи се до него вписвания.
- 26 Според г-н Puškár дирекция „Финанси“ и Отделът за разследване на престъпления към финансовата администрация са съставили и използват спорния списък, а именно списък с физически лица, чийто брой според г-н Puškár е 1227, които публичните административни органи определят с израза „*biele kone*“ („сламени хора“). Този израз се използва за обозначаването на лице, служещо за подставено лице при заемането на ръководни функции. На всяко физическо лице по принцип съответстват — с националния си граждански номер и с данъчен номер — едно или повече юридически лица, чийто брой според г-н Puškár е общо 3369, в което или които това физическо лице изпълнява своите функции за определен период от време.
- 27 Запитващата юрисдикция посочва, че наличието на спорния списък се потвърждава от Отдела за разследване на престъпления към финансовата администрация, откъдето заявяват обаче, че въпросният списък е създаден от дирекция „Финанси“.
- 28 Според запитващата юрисдикция спорният списък е защитен от „неразрешено разкриване или достъп“ по смисъла на член 17, параграф 1 от Директива 95/46 чрез подходящи технически и организационни мерки. Нито в писменото си становище, нито по време на съдебното заседание обаче г-н Puškár не посочва, че е получил спорния списък със законното съгласие на дирекция „Финанси“ или евентуално на Отдела за разследване на престъпления към финансовата администрация.
- 29 От акта за преюдициално запитване е видно, че Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) е отхвърлил като неоснователни жалбите на г-н Puškár и на други две включени в списъка лица по процесуални съображения, а именно тъй като тези жалбоподатели не са изчерпали правните средства за защита пред националните административни органи, или по съображения по същество.
- 30 По подадените впоследствие от г-н Puškár и от посочените други две лица конституционни жалби Ústavný súd Slovenskej republiky (Конституционен съд на Словашката република) се позовава на практиката на Европейския съд по правата на човека и постановява, че като се е произнесъл по този начин, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) е нарушил редица основни права на тези жалбоподатели, и по-специално правото на справедлив съдебен процес, правото на зачитане на личния живот и правото на защита на личните данни. Поради това Ústavný súd Slovenskej republiky (Конституционен съд на Словашката република) отменя всички въпросни решения на Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) и му връща делата за ново разглеждане и за постановяване на нови решения по същество, като същевременно му напомня, че е обвързан от практиката на Европейския съд по правата на човека в областта на защитата на личните данни.
- 31 Според Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) обаче Ústavný súd Slovenskej republiky (Конституционен съд на Словашката република) не е взел предвид релевантната практика на Съда относно прилагането на правото на Съюза в областта на защитата на личните данни.

32 При тези условия Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Допуска ли член 47, първа алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз — съгласно който всеки, чиито права, следователно и правото на личен живот във връзка с обработването на лични данни, предвидено в член 1, параграф 1 и последващите разпоредби от Директивата относно защитата на данните, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в този член условия — национална правна уредба, която обвързва упражняването на правото на ефективна съдебна защита, и по-конкретно обжалването пред административен съд, с условието жалбоподателят, за да защити правата си, да изчерпи правните средства за защита, предоставени с разпоредбите на специален закон като словашкия закон за административните жалби, преди да обжалва по съдебен ред?
- 2) Възможно ли е правото на зачитане на личния и семейния живот, на жилището и тайната на съобщенията, предвидено в член 7, както и правото на защита на личните данни, предвидено в член 8 от Хартата, в случай на твърдяно нарушение на правото на защита на личните данни, предвидено по отношение на Европейския съюз, основно в посочената директива относно защитата на данните, [и включващо] по-специално:
 - задължението на държавите членки да гарантират правото на личен живот при обработването на лични данни (член 1, параграф 1), както и,
 - правомощието на държавите членки да предвиждат обработването на лични данни, ако е необходимо за изпълнението на задача, която се осъществява в обществен интерес (член 7, буква д) или за целите на законните интереси, преследвани от администратора или от трето лице или лица, на които се разкриват данните,
 - както и предвид изключителните правомощия на държава членка (за ограничаване на обхвата на правата и задълженията) (член 13, параграф 1, букви д) и е), ако подобно ограничаване представлява необходима мярка за гарантиране на важни икономически и финансови интереси на държавата членка или на Европейския съюз, включително валутни, бюджетни и данъчни въпроси,да се тълкуват в смисъл, че дадена държава членка не може, без съгласието на заинтересованото лице, да съставя списъци с лични данни за целите на събирането на данъци, т.е. че само по себе си събирането на лични данни за ползване от публичен орган с цел борба с данъчните измами представлява риск?
- 3) Може ли списък на финансов орган на държава членка, съдържащ лични данни на жалбоподателя и чийто поверителен характер се гарантира с подходящи технически и организационни мерки за защита на личните данни срещу неразрешено разкриване или достъп съгласно член 17, параграф 1 от горепосочената директива относно защитата на данните, с който жалбоподателят се е снабдил без законното съгласие на този финансов орган на държавата членка, да се счита поради това за незаконно доказателство, чието представяне трябва да се отхвърли от националния съд в съответствие с принципа на правото на Съюза за справедлив съдебен процес, закрепено в член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз?
- 4) В съответствие ли е с горепосоченото право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес (по-специално съгласно горепосочения член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз) практика на националния съд, при която, в случай че съществува практика на Европейския съд по правата на човека, която е различна от

предоставения от Съда на Европейския съюз отговор, националният съд дава предимство на становището на Съда на Европейския съюз в съответствие с принципа на лоялно сътрудничество, установен в член 4, параграф 3 ДЕС и член 267 ДФЕС?“.

По преюдициалните въпроси

Предварителни бележки

- 33 Въз основа на информацията, предоставена от запитващата юрисдикция, най-напред трябва да се констатира, че данните в спорния списък, а именно имената на някои физически лица, сред които това на г-н Puškár, представляват „лични данни“ по смисъла на член 2, буква а) от Директива 95/46, тъй като става дума „за „информация, свързана с идентифицирано или подлежащо на идентификация лице“ (вж. в този смисъл решения от 16 декември 2008 г., Satakunnan Markkinapörssi и Satamedia, C-73/07, EU:C:2008:727, т. 35 и от 1 октомври 2015 г., Vara и др., C-201/14, EU:C:2015:638, т. 29).
- 34 Както събирането, така и използването на тези данни от различните данъчни органи по главното производство следователно представлява „обработване на лични данни“ по смисъла на член 2, буква б) от същата директива (вж. в този смисъл решения от 20 май 2003 г., Österreichischer Rundfunk и др., C-465/00, C-138/01 и C-139/01, EU:C:2003:294, т. 64, от 16 декември 2008 г., Huber, C-524/06, EU:C:2008:724, т. 43 и от 1 октомври 2015 г., Vara и др., C-201/14, EU:C:2015:638, т. 29).
- 35 Испанското правителство поддържа обаче, че това обработване на лични данни е изключено от приложното поле на Директива 95/46 в приложение на член 3, параграф 2, първо тире от нея, съгласно който Директивата във всички случаи не се прилага за дейностите по обработване на лични данни, отнасящи се до обществената сигурност, отбраната, държавната сигурност (включително икономическото благосъстояние на държавата, когато процесът на обработване е свързани с държавната сигурност), и при дейности на държавата в областта на наказателното право.
- 36 В това отношение трябва да се припомни, че тези дейности, посочени като пример от тази разпоредба, във всички случаи са присъщи на държавите или на държавните органи дейности, които са извън областите на дейност на частноправните субекти (вж. решения от 6 ноември 2003 г., Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, т. 43 и от 16 декември 2008 г., Satakunnan Markkinapörssi и Satamedia, C-73/07, EU:C:2008:727, т. 41).
- 37 Съдът е приел също, че предназначението на дейностите, посочени като пример в член 3, параграф 2, първо тире от Директива 95/46, е да се определи обхватът на предвиденото в тази разпоредба изключение, така че то да се прилага само към дейности, които или са изрично споменати в разпоредбата, или могат да бъдат причислени към същата категория (вж. решение от 6 ноември 2003 г., Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, т. 44).
- 38 Тъй като изключението, предвидено в член 3, параграф 2, първо тире от Директива 95/46, прави неприложим предвидения в нея режим за защита на лични данни и по този начин се отклонява от основната цел на директивата, а именно да се гарантира защитата на свободите и основните права на физическите лица във връзка с обработването на лични данни, то трябва да се тълкува стриктно.

- 39 От акта за преюдициално запитване е видно, че в главното производство въпросните данни са събрани и се използват за целите на събирането на данъци и на борбата с данъчните измами. С уговорката, че запитващата юрисдикция трябва да направи проверка в това отношение, все пак не изглежда обработването на тези данни да е свързано с обществената сигурност, отбраната или държавната сигурност.
- 40 Освен това, макар да не е изключено посочените данни да могат да се използват в рамките на наказателни производства, които могат да бъдат образувани за престъпление в данъчната област срещу някои лица, чиито имена фигурират в спорния списък, не изглежда разглежданите в главното производство данни да са събрани с конкретната цел за провеждане на такива наказателни производства или в рамките на дейности на държавата в областта на наказателното право.
- 41 От друга страна, от практиката на Съда следва, че данъчните данни представляват „лични данни“ по смисъла на член 2, буква а) от Директива 95/46 (вж. в този смисъл решение от 1 октомври 2015 г., Вага и др., C-201/14, EU:C:2015:638, т. 29).
- 42 В този контекст трябва да се посочи, че член 13, параграф 1, буква д) от Директива 95/46 оправомощава държавите членки да приемат законодателни мерки за ограничаване на обхвата на правата и задълженията, предвидени в член 6, параграф 1, член 10, член 11, параграф 1, член 12 и член 21, ако подобно ограничаване представлява необходима мярка за гарантиране на важни икономически и финансови интереси на държавата членка или на Европейския съюз, включително валутни, бюджетни и данъчни въпроси. Така Директива 95/46 предвижда изрично възможността за ограничаване с данъчни цели на защитата на данни, предоставена с директивата.
- 43 Член 13, параграф 1 от Директива 95/46 обаче задължително предполага, че предвидените в него национални мерки, като мерките за гарантиране на важни икономически и финансови интереси на държавата членка в данъчната област, попадат в приложното поле на тази директива (вж. по аналогия решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др., C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 73).
- 44 С уговорката, че запитващата юрисдикция трябва да направи проверка в това отношение, от гореизложеното следва, че обработване на лични данни като разглежданото по главното производство попада в приложното поле на Директива 95/46.

По първия въпрос

- 45 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъла, че не допуска национална правна уредба, която обуславя упражняването на правото на съдебна защита от лице, което твърди, че е нарушено правото му на защита на лични данни, гарантирано от Директива 95/46, от за предварително изчерпване на наличните правни средства за защита пред националните административни органи (наричани по-нататък „наличните средства за защита по административен ред“).

По допустимостта

- 46 Г-н Puškár и словашкото правителство оспорват допустимостта на първия преюдициален въпрос.

- 47 Г-н Puškár изтъква по-специално, че този въпрос е хипотетичен, тъй като, след като запитващата юрисдикция е отхвърлила първата му жалба, с мотива че не е подал жалба по административен ред, той бил изчерпал, преди втората си жалба пред запитващата юрисдикция, всички възможни предварителни правни средства за защита.
- 48 Също така словашкото правителство подчертава, че в акта за преюдициално запитване се посочват поне две производства, образувани от г-н Puškár, без да се уточнява кое от тях е предмет на настоящото преюдициално запитване. Информацията, която се съдържа в акта за преюдициално запитване, не позволявала да се установи дали е била подадена жалба по административен ред на основание Закон № 9/2010, в който случай първият преюдициален въпрос би бил недопустим поради хипотетичния си характер.
- 49 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда в рамките на сътрудничеството между него и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, е компетентен да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Ето защо, след като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (вж. по-специално решение от 26 април 2017 г., Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, т. 55 и цитираната съдебна практика).
- 50 Въпросите, свързани с тълкуването на правото на Съюза и поставени от националния съд в нормативната и фактичката рамка, която той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност (вж. решение от 17 юли 2014 г., YS и др., C-141/12 и C-372/12, EU:C:2014:2081, т. 63). Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (вж. по-специално решение от 26 април 2017 г., Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, т. 56 и цитираната съдебна практика).
- 51 Настоящият случай обаче не е такъв. Всъщност, както бе посочено в точки 29 и 30 от настоящото решение, от акта за преюдициално запитване е видно, че Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) е отхвърлил първоначално жалбите на г-н Puškár и на други две лица — по-специално тъй като те не са изчерпали наличните средства за защита по административен ред — и че тези решения са били отменени от Ústavný súd Slovenskej republiky (Конституционен съд на Словашката република).
- 52 При тези обстоятелства не изглежда очевидно, че поисканото от запитващата юрисдикция тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство.
- 53 Ето защо първият въпрос е допустим.

По същество

- 54 Член 22 от Директива 95/46 изисква изрично държавите членки да предвидят правото на всяко лице на съдебна защита за всяко нарушение на правата, гарантирани от националното право, приложимо към въпросното обработване.

- 55 Посочената директива, която не съдържа никаква разпоредба, уреждаща конкретните условията за упражняване на това право на съдебна защита, обаче не изключва възможността в националното право да се предвидят и правни средства за защита пред административните органи. Напротив, следва да се отбележи, че в член 22 се посочва изрично, че „без това да засяга [...] административно[то] средство за правна защита, което може да бъде предвидено, *inter alia*, пред надзорния орган, посочен в член 28 [от Директива 95/46] преди сезиране на съдебен орган“, държавите членки предвиждат, че всяко лице има право на такава съдебна защита.
- 56 Трябва обаче да се установи дали член 47 от Хартата не допуска възможността държава членка да предвиди, че изчерпването на наличните средства за защита по административен ред представлява предварително условие за упражняване на посоченото право на съдебна защита.
- 57 Всъщност трябва да се припомни, че съгласно установената практика на Съда юрисдикциите на държавите членки са длъжни по силата на принципа за лоялно сътрудничество, прогласен в член 4, параграф 3 ДЕС, да гарантират съдебна защита на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, като, от друга страна, член 19, параграф 1 ДЕС задължава държавите членки да предвидят правните средства, необходими за осигуряването на ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза (вж. по-специално решения от 8 ноември 2016 г., *Lesoochránárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, т. 50 и от 26 юли 2017 г., *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, т. 29).
- 58 Това задължение на държавите членки съответства на правото, прогласено в член 47 от Хартата, озаглавен „Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес“, съгласно който всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд (вж. в този смисъл решения от 16 май 2017 г., *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, т. 44 и от 26 юли 2017 г., *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, т. 30).
- 59 От това следва, че определяйки процесуалните правила за съдебните производства по обжалване, предназначени да осигурят защитата на правата, предоставени от Директива 95/46, държавите членки трябва да гарантират съблюдаване на правото на ефективни правни средства за защита и на достъп до безпристрастен съд, прогласено в член 47 от Хартата, който препотвърждава принципа на ефективна съдебна защита (вж. в този смисъл решения от 15 септември 2016 г. *Star Storage* и др., C-439/14 и C-488/14, EU:C:2016:688, т. 46 и от 26 юли 2017 г., *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, т. 31).
- 60 Следователно характеристиките на правото на съдебна защита, предвидено в член 22 от Директива 95/46, трябва да се определят в съответствие с член 47 от Хартата (вж. по аналогия решения от 17 декември 2015 г., *Tall*, C-239/14, EU:C:2015:824, т. 51 и от 26 юли 2017 г., *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, т. 31).
- 61 В настоящия случай в спора по главното производство е безспорно, че като обуславя допустимостта на жалбата, подадена по съдебен ред от лице, което твърди, че е нарушено правото му на защита на лични данни, гарантирано от Директива 95/46, от предварителното изчерпване на наличните средства за защита по административен ред, разглежданата национална правна уредба въвежда допълнителен етап преди съдебната защита. Както посочва генералният адвокат в точка 53 от заключението си, такова процесуално правило забавя достъпа до съдебна защита и може да доведе до допълнителни разходи.
- 62 Задължението за изчерпване на наличните средства за защита по административен ред следователно представлява — като предварително условие за упражняване на правото на съдебна защита — ограничение на правото на ефективни правни средства за защита пред съд по смисъла на член 47 от Хартата, което в съответствие с член 52, параграф 1 от Хартата е оправдано само ако е предвидено в закон, ако зачита основното съдържание на същото право

и, при спазване на принципа на пропорционалност, ако е необходимо и действително отговаря на признати от Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други лица (вж. в този смисъл решение от 15 септември 2016 г., *Star Storage* и др., C-439/14 и C-488/14, т. 49).

- 63 Следва да се констатира, че от акта за преюдициално запитване е видно, че в главното производство правното основание на задължението за изчерпване на наличните средства за защита по административен ред е установено в член 250v, параграф 3 от гражданския процесуален кодекс, така че то трябва да се счита за предвидено в националното законодателство (вж. в този смисъл решение от 15 септември 2016 г., *Star Storage* и др., C-439/14 и C-488/14, т. 50 и цитираната съдебна практика).
- 64 Освен това посоченото задължение зачита основното съдържание на основното право на ефективни правни средства за защита, установено в член 47 от Хартата. Всъщност това задължение не поставя под съмнение самото право. Само се въвежда един допълнителен процесуален етап за упражняването му.
- 65 Следва да се провери обаче и дали задължението за изчерпване на наличните средства за защита по административен ред отговаря на цел от общ интерес, а при утвърдителен отговор — и дали спазва принципа на пропорционалност по смисъла на член 52, параграф 1 от Хартата.
- 66 От акта за преюдициално запитване и от становището на словашкото правителство следва, че причините за въвеждане на изискването за задължително подаване на жалба по административен ред преди подаването на жалба по съдебен ред са свързани, от една страна, с желанието да се позволи на административния орган, когато уважи доводите на жалбоподателя, да поправи по-бързо едно незаконосъобразно положение, в случай че констатира основателността на тази административна жалба, както и да се избегне завеждането на внезапни съдебни производства срещу този орган. От друга страна, тези причини са свързани с обстоятелството, че едно такова задължение допринася за ефективността на съдебното производство в случаите, когато административният орган не споделя мнението на жалбоподателя и когато последният подаде впоследствие жалба по съдебен ред, тъй като тогава съдът може да се опре на съществуващото административно дело.
- 67 Така, изглежда, че целта на задължението за изчерпване на наличните средства за защита по административен ред е да се освободят съдилищата от спорове, които могат да бъдат решени направо от съответния административен орган, както и да се увеличи ефективността на производства, заведени по съдебен ред, въпреки че вече е била подадена жалба по административен ред. От това следва, че с посоченото задължение се преследват цели от общ интерес.
- 68 Както следва от точка 62 от заключението на генералния адвокат, задължението за изчерпване на наличните средства за защита по административен ред, изглежда, е годно да постигне тези цели, като не се налага използването на по-малко ограничителна от това задължение мярка, която може да осъществи тези цели в същата степен.
- 69 Освен това не изглежда да е налице явна несъразмерност между тези цели и евентуалните неудобства, които може да причини задължението за изчерпване на наличните средства за защита по административен ред (вж. по аналогия решение от 18 март 2010 г., *Alassini* и др., C-317/08 — C-320/08, EU:C:2010:146, т. 65).
- 70 В това отношение трябва да се припомни, че Съдът е приел, че принципът на ефективна съдебна защита, препотвърден от член 47 от Хартата, допуска национална правна уредба, която обуславя предявяването на иск или подаването на жалба по съдебен ред в областта на електронните съобщителни услуги от предварителното провеждане на извънсъдебна помирителна процедура

и извънсъдебна процедура по медиация, когато тези процедури не водят до задължително за страните решение, не забавят съществено предявяването на иск или подаването на жалба по съдебен ред, спират погасителната давност за съответните права и не причиняват разходи или причиняват незначителни разходи за страните, доколкото обаче заявление за посочената помирителна процедура и процедура по медиация може да се подава не само по електронен път и доколкото в изключителни случаи са възможни временни мерки, когато неотложността на положението ги налага (вж. в този смисъл решения от 18 март 2010 г., *Alassini и др.*, C-317/08—C-320/08, EU:C:2010:146, т. 67 и от 14 юни 2017 г., *Menini и Rampanelli*, C-75/16, EU:C:2017:457, т. 61).

- 71 Тези различни изисквания се прилагат *mutatis mutandis* към разглежданото по главното производство задължение за изчерпване на наличните средства за защита по административен ред.
- 72 Следователно от компетентността на запитващата юрисдикция е да установи дали конкретните условия и ред за упражняване на наличните по словашкото право средства за защита по административен ред не засягат несъразмерно правото на ефективни правни средства за защита пред съд по член 47 от Хартата.
- 73 В този контекст следва да се отбележи, че г-н Puškár се позовава именно на несигурността относно това дали срокът за подаване на жалба по съдебен ред започва да тече преди приемането на решение по жалбата, подадена пред съответния административен орган. Ако случаят е такъв, задължението за изчерпване на наличните средства за защита по административен ред, което би могло да възпрепятства достъпа до съдебна защита, няма да е в съответствие с правото на ефективни правни средства за защита пред съд по член 47 от Хартата.
- 74 Що се отнася до забавянията, трябва да се припомни, че член 47, втора алинея от Хартата предвижда, че всеки има право неговото дело да бъде гледано в разумен срок. Макар обаче това право несъмнено да се отнася до самото съдебно производство, то все пак не следва да се осуетява с поставянето на предварително условие за подаването на жалба по съдебен ред.
- 75 Що се отнася до разходите, които би могла да породии една предварителна жалба по административен ред, както посочва и генералният адвокат в точки 68 и 69 от заключението си, макар по принцип да е възможно държавите членки да въведат определена такса за подаването на жалба пред административен орган, тази такса все пак не може да бъде определена в такъв размер, че да възпрепятства упражняването на правото на съдебна защита, гарантирано от член 47 от Хартата. В това отношение трябва да се има предвид фактът, че тази такса се добавя към съдебните разходи.
- 76 По всички изложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която обуславя упражняването на правото на съдебна защита от лице, което твърди, че е нарушено правото му на защита на лични данни, гарантирано от Директива 95/46, от предварителното изчерпване на наличните средства за защита по административен ред, при условие че конкретните условия и ред за упражняване на посочените правни средства за защита не засягат несъразмерно правото на ефективни средства за защита пред съд, предвидено в тази разпоредба. Необходимо е по-специално предварителното изчерпване на наличните средства за защита по административен ред да не забавя съществено подаването на жалба по съдебен ред, да спира погасителната давност за съответните права и да не причинява прекомерни разходи.

По третия въпрос

77 С третия си въпрос, който следва да се разгледа на второ място, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национален съд да отхвърли като доказателство за нарушение на защитата на лични данни, предоставена с Директива 95/46, списък като спорния, представен от заинтересованото лице и съдържащ негови лични данни, когато това лице се е снабдило със списъка без законното съгласие на администратора на тези данни.

По допустимостта

78 Няколко страни и заинтересовани лица са представили становища пред Съда за това, че третият преюдициален въпрос е недопустим.

79 От една страна, според г-н Puškár и словашкото правителство тъй като липсва правна уредба на Съюза в областта на законосъобразността на доказателствата, този въпрос няма никаква връзка с правото на Съюза.

80 Този довод обаче не може да се приеме.

81 Всъщност следва да се констатира, че г-н Puškár иска упражняване на съдебен контрол върху мярка на словашките данъчни органи, а именно съставянето на спорния списък, която според него нарушава предоставените му с Директива 95/46 права.

82 Отхвърлянето в главното производство от запитващата юрисдикция на въпросното доказателство единствено с мотива че г-н Puškár се е снабдил с него без законното съгласие на оператора, представлява ограничение на правото на съдебна защита, гарантирано от член 22 от Директива 95/46, както и на правото на ефективни правни средства за защита пред съд по смисъла на член 47 от Хартата.

83 От друга страна, чешкото правителство изразява съмнения относно релевантността на третия въпрос за разрешаването на спора по главното производство, доколкото един от административните органи, страна по този спор, а именно Отделът за разследване на престъпления към финансовата администрация, не оспорва наличието на спорния списък. Следователно в спора по главното производство не се поставял въпросът дали е налице спорният списък, така че не се налагало да се взема решение по допустимостта на този списък като доказателство.

84 В това отношение е достатъчно да се констатира, че запитващата юрисдикция, изглежда, не е взела решение относно обстоятелствата около съставянето на спорния списък.

85 При тези обстоятелства предвид припомнената в точки 49 и 50 от настоящото решение съдебна практика не изглежда съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство.

86 По всички изложени по-горе съображения трябва да се приеме, че третият въпрос е допустим.

По същество

87 Както бе посочено в точка 82 от настоящото решение, отхвърлянето на списък като спорния като доказателство за нарушаване на предоставените с Директива 95/46 права представлява ограничение на правото на ефективни правни средства за защита пред съд по смисъла на член 47 от Хартата.

- 88 От точка 62 от настоящото решение следва, че в съответствие с член 52, параграф 1 от Хартата такова ограничение е оправдано само ако е предвидено в закон, ако зачита основното съдържание на съответното право и, при спазване на принципа на пропорционалност, ако е необходимо и действително отговаря на признати от Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други лица.
- 89 Ето защо, преди да може да отхвърли спорния списък като доказателство, запитващата юрисдикция най-напред трябва да се увери, че в националното право действително е предвидено такова ограничение на правото на ефективни правни средства за защита.
- 90 По-нататък, тази юрисдикция трябва да провери дали това отхвърляне засяга основното съдържание на основното право на ефективни правни средства за защита, така както е установено в член 47 от Хартата. В този контекст тя трябва да установи по-специално дали в рамките на спора по главното производство се оспорват наличието на спорния списък и фактът, че в него се съдържат лични данни на г-н Puškár, и евентуално дали г-н Puškár разполага с други доказателства за нарушението на това право.
- 91 Накрая, запитващата юрисдикция трябва да прецени дали отхвърлянето на спорния списък като доказателство е необходимо и действително отговаря на признати от Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други лица.
- 92 В това отношение изглежда, че целта за избягване на неразрешеното използване на документи с вътрешен характер в съдебни производства може да представлява легитимна цел от общ интерес (вж. в този смисъл определения от 23 октомври 2002 г., Австрия/Съвет, C-445/00, EU:C:2002:607, т. 12, от 23 март 2007 г., Stadtgemeinde Frohnleiten и Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:185, т. 19 и от 29 януари 2009 г., Donnici/Парламент, C-9/08, непубликувано, EU:C:2009:40, т. 13). Освен това, когато списък като спорния трябва да остане поверителен и освен това съдържа лични данни на други физически лица, е налице необходимост да се защитят правата на тези лица.
- 93 Макар отхвърлянето като доказателство на списък като спорния, който е получен без законното съгласие на оператора на съдържащите се в него данни, да изглежда подходящо за постигането на тези цели, запитващата юрисдикция все пак трябва да провери дали това отхвърляне не засяга несъразмерно правото на ефективни правни средства за защита пред съд по член 47 от Хартата.
- 94 Поне в случаите обаче, когато лицето, чиито лични данни се съдържат в списъка, има право на достъп до тези данни, такова отхвърляне изглежда несъразмерно на същите тези цели.
- 95 В това отношение следва да се припомни, че член 12 от Директива 95/46 гарантира на всяко лице правото на достъп до събраните данни, които се отнасят до него. Освен това от членове 10 и 11 от Директива 95/46 следва, че администраторът на тези данни трябва да предостави на заинтересованите лица някои сведения относно обработването.
- 96 Макар член 13, параграф 1 от Директива 95/46 да позволява да се ограничи обхватът на правата, предвидени в членове 10 и 11, ако подобно ограничение представлява необходима мярка за гарантиране по-специално на предотвратяването, разследването, разкриването и преследването на углавни престъпления или на важни икономически и финансови интереси на държава членка, включително по данъчни въпроси, или на функции по наблюдение, проверка или регламентиране, той все пак съдържа изрично изискване тези ограничения да се извършат чрез законодателни мерки (вж. в този смисъл решение от 1 октомври 2015 г., Vata и др., C-201/14, EU:C:2015:638, т. 39).

- 97 Следователно, за да прецени съразмерността на отхвърлянето на спорния списък като доказателство, запитващата юрисдикция трябва да провери дали националното законодателство ограничава или не — по отношение на съдържащите се в този списък данни — правото на информация и правото на достъп, предвидени в членове 10—12 от Директива 95/46, и дали това ограничение евентуално е оправдано. Освен това дори когато е налице такова ограничение и съществуват елементи за признаване на легитимен интерес от евентуалната поверителност на въпросния списък, националните юрисдикции трябва да проверят във всеки отделен случай дали този интерес взема превес над интереса от защитата на правата на правните субекти и дали в рамките на производството пред тази юрисдикция има други способности за гарантиране на тази поверителност, по-специално що се отнася до личните данни на други физически лица, включени в този списък.
- 98 По всички изложени съображения на третия въпрос следва да се отговори, че член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национален съд да отхвърли като доказателство за нарушение на защитата на лични данни, предоставена с Директива 95/46, списък като спорния, представен от заинтересованото лице и съдържащ негови лични данни, когато това лице се е снабдило с този списък без законното съгласие на администратора на тези данни, освен когато такова отхвърляне е предвидено в националното законодателство и зачита както основното съдържание на правото на ефективна съдебна защита, така и принципа на пропорционалност.

По втория въпрос

- 99 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали Директива 95/46 и членове 7 и 8 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат обработване на лични данни от органите на държава членка за целите на събирането на данъци и на борбата с данъчните измами, като това по съставянето на спорния списък в главното производство, без съгласието на заинтересованите лица.

По допустимостта

- 100 Според г-н Ruškár вторият преюдициален въпрос е хипотетичен и е без значение за разрешаване на спора по главното производство. Всъщност запитващата юрисдикция искала да узнае единствено дали обработването на лични данни от дирекция „Финанси“ е допустимо по принцип, но не визирала конкретно спорния списък, който бил съставен от дирекция „Финанси“ без правно основание.
- 101 С оглед на припомнената в точки 49 и 50 от настоящото решение съдебна практика и на информацията в акта за преюдициално запитване обаче трябва да се приеме, че не изглежда съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство.

По същество

- 102 Вторият въпрос трябва да се разгледа в светлината на Директива 95/46, тъй като, както следва по-специално от целта на Директивата, така както е установена в член 1, параграф 1, когато са изпълнени условията за законосъобразно обработване на лични данни по Директивата, се счита, че обработването отговаря и на изискванията, установени с членове 7 и 8 от Хартата.

- 103 Както следва от точки 33 и 34 от настоящото решение, съставянето на списък като спорния, който съдържа имената на физически лица, които са свързани с едно или повече юридически лица, в които тези физически лица заемат фиктивно ръководни функции, представлява „обработване на лични данни“ по смисъла на член 2, буква б) от Директива 95/46.
- 104 Съгласно разпоредбите на глава II от Директива 95/46, озаглавена „Общи правила относно законността на обработването на лични данни“, извън случаите на допуснатите на основание член 13 от тази директива случаи на дерогиране обработването на лични данни трябва да отговаря, от една страна, на отнасящите се до качеството на данните принципи, прогласени в член 6 от посочената директива, и от друга страна, на някой от критериите за законосъобразност на обработването на лични данни, изброени в член 7 от същата директива (вж. решение от 1 октомври 2015 г., *Vera* и др., C-201/14, EU:C:2015:638, т. 30).
- 105 Трябва да се припомни също, че от целта да се осигури еднаква степен на защита във всички държави членки, преследвана от посочената директива, следва че член 7 от нея съдържа изчерпателен списък на случаите, в които обработването на лични данни може да се счита за законно (вж. решение от 24 ноември 2011 г., *ASNEF* и *FECEMD*, C-468/10 et C-469/10, EU:C:2011:777, т. 30).
- 106 По-специално трябва да се отбележи, че буква д) от посочения член 7 предвижда, че обработването на лични данни е законно, ако „е необходимо за изпълнението на задача, която се осъществява в обществен интерес или при упражняване на официалните правомощия, които са предоставени на администратора или трето лице, на което се разкриват данните“.
- 107 Съставянето на спорния списък обаче, изглежда, може да попадне под тази разпоредба.
- 108 Всъщност изглежда, че събирането на данъци и борбата с данъчните измами, за чиито цели е съставен спорният списък, трябва да се считат за задачи, които се осъществяват в обществен интерес по смисъла на тази разпоредба.
- 109 Запитващата юрисдикция обаче трябва да провери дали словашкото законодателство възлага изпълнението на посочените задачи на словашките органи, които са съставили този списък, или на органите, на които той е бил разкрит.
- 110 В това отношение трябва да се посочи, че член 6, параграф 1, буква б) от Директива 95/46 изисква личните данни да се събират за конкретни, ясно формулирани и законни цели. Както констатира генералният адвокат в точка 106 от заключението си, целта на обработването на лични данни е неразривно свързана, в приложното поле на член 7, буква д) от Директива 95/46, с възложените на администратора задачи. Следователно възлагането на тези задачи на последния трябва ясно да включва целта на съответното обработване.
- 111 Запитващата юрисдикция трябва да провери и дали разглежданото в главното производство съставяне на спорния списък е необходимо за изпълнението на задачи в обществен интерес, като вземе предвид по-специално точната цел на съставянето на спорния списък, правните последици за посочените в него лица и това дали този списък е публичен или не.
- 112 В това отношение трябва да се гарантира съблюдаването на принципа на пропорционалност. Всъщност защитата на основното право на зачитане на личния живот на равнище на Съюза изисква дерогациите от защитата на личните данни и ограниченията на тази защита да се въвеждат в границите на строго необходимото (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2016 г., *Tele2 Sverige* и *Watson* и др., C-203/15 и C-698/15, EU:C:2016:970, т. 96 и цитираната съдебна практика).

- 113 Така, от компетентността на запитващата юрисдикция е да провери дали съставянето на спорния списък и включването в него на имената на заинтересованите лица са подходящи за осъществяване на преследваните с това съставяне цели и дали не са налице други по-малко ограничителни способности за постигането на тези цели.
- 114 Фактът, че дадено лице е включено в спорния списък, може да засегне някои от правата му. Всъщност включването в този списък би могло да увреди репутацията му и да повлияе на отношенията му с данъчните органи. Също така включването би могло да засегне презумпцията за невиновност на това лице, закрепена в член 48, параграф 1 от Хартата, както и закрепената в член 16 от Хартата свобода на стопанската инициатива на юридическите лица, свързани със физическите лица, включени в спорния списък. Изглежда, че такава намеса може да е пропорционална само ако съществуват достатъчно улики, даващи основание да се подозира, че заинтересованото лице има фиктивни ръководни функции в юридическите лица, свързани с него, и по този начин засяга събирането на данъци и борбата с данъчните измами.
- 115 Ако запитващата юрисдикция стигне до извода, че съставянето на спорния списък е необходимо за изпълнението на задачи в обществен интерес, възложени на администратора в съответствие с член 7, буква д) от Директива 95/46, тя трябва да се увери, че са налице и останалите предвидени в тази директива условията за законосъобразност на това обработване на лични данни, и по-специално условията по член 6 и членове 10—12.
- 116 Освен това, ако съществуват причини за ограничаване по смисъла на член 13 от Директива 95/46 на някои от правата, предвидени в последните членове, като правото на информация на заинтересованото лице, това ограничение трябва, както следва от точка 96 от настоящото решение, да е необходимо за гарантиране на посочените в член 13, параграф 1 интереси, и по-специално на важни икономически и финансови интереси в данъчната сфера, и да се основава на законодателни мерки.
- 117 По всички изложени съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 7, буква д) от Директива 95/46 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска обработване на лични данни от органите на държава членка за целите на събирането на данъци и на борбата с данъчните измами, като това по съставяне на спорния списък в главното производство, без съгласието на заинтересованите лица, при условие, от една страна, че националното законодателство е възложило на тези органи задачи, които се осъществяват в обществен интерес по смисъла на тази разпоредба, че съставянето на този списък и включването в него на имената на заинтересованите лица са подходящи и необходими за осъществяване на преследваните цели и че съществуват достатъчно улики, даващи основание да се предположи, че заинтересованите лица са включени основателно в посочения списък, и от друга страна, че са изпълнени всички условия за законосъобразност на това обработване на лични данни, предвидени в Директива 95/46.

По четвъртия въпрос

- 118 С четвъртия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че не допуска възможността национална юрисдикция, която е констатирала, че по дело, с което е сезирана, съществуват различия между практика на Европейския съд по правата на човека и тази на Съда, да даде предимство на последната.
- 119 Запитващата юрисдикция обаче отправя този въпрос общо, без да уточни ясно и конкретно в какво се изразяват различията, на които се позовава.

- 120 В това отношение следва да се припомни, че изискванията относно съдържанието на преюдициалното запитване са посочени изрично в член 94 от Процедурния правилник на Съда, с който запитващата юрисдикция би следвало да е запозната в рамките на въведеното от член 267ДФЕС сътрудничество и с който тя следва добросъвестно да се съобразява. Така запитващата юрисдикция трябва да посочи конкретните причини, поради които има колебания относно тълкуването на някои разпоредби на правото на Съюза и счита за нужно да постави преюдициални въпроси на Съда. Последният вече е приел, че е необходимо запитващата юрисдикция да даде минимални разяснения относно причините да иска тълкуване именно на посочените от нея разпоредби на правото на Съюза, както и относно връзката, която установява между тези разпоредби и националната правна уредба, приложима към разглеждания от нея спор (решение от 9 март 2017 г., Милкова, С-406/15, ЕУ:С:2017:198, т. 72 и 73 и цитираната съдебна практика).
- 121 Тези изисквания са посочени и в Препоръките на Съда на Европейския съюз към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания (ОВ С 439, 2016 г., стр. 1).
- 122 В настоящия случай трябва да се констатира, че четвъртият въпрос не отговаря на изискванията, припомнени в предходните точки.
- 123 Следва да се припомни също, че съгласно постоянната практика на Съда основанието на едно преюдициално запитване не е във формулирането на консултативни становища по общи или хипотетични въпроси, а в необходимостта от него за действителното решаване на спор, свързан с правото на Съюза (вж. решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др., С-203/15 и С-698/15, ЕУ:С:2016:970, т. 130).
- 124 Поради това четвъртият въпрос е недопустим.

По съдебните разноски

- 125 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която обуславя упражняването на правото на съдебна защита от лице, което твърди, че е нарушено правото му на защита на лични данни, гарантирано от Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни, от предварителното изчерпване на наличните средства за защита по административен ред, при условие че конкретните условия и ред за упражняване на посочените правни средства за защита не засягат несъразмерно правото на ефективни средства за защита пред съд, предвидено в тази разпоредба. Необходимо е по-специално предварителното изчерпване на наличните средства за защита по административен ред да не забавя съществено подаването на жалба по съдебен ред, да спира погасителната давност за съответните права и да не причинява прекомерни разходи.**

- 2) Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национален съд да отхвърли като доказателство за нарушение на защитата на лични данни, предоставена с Директива 95/46, списък като спорния, представен от заинтересованото лице и съдържащ негови лични данни, когато това лице се е снабдило с този списък без законното съгласие на администратора на тези данни, освен когато такова отхвърляне е предвидено в националното законодателство и зачита както основното съдържание на правото на ефективна съдебна защита, така и принципа на пропорционалност.
- 3) Член 7, буква д) от Директива 95/46 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска обработване на лични данни от органите на държава членка за целите на събирането на данъци и на борбата с данъчните измами, като това по съставяне на спорния списък в главното производство, без съгласието на заинтересованите лица, при условие, от една страна, че националното законодателство е възложило на тези органи задачи, които се осъществяват в обществен интерес по смисъла на тази разпоредба, че съставянето на този списък и включването в него на имената на заинтересованите лица са подходящи и необходими за осъществяване на преследваните цели и че съществуват достатъчно улики, даващи основание да се предположи, че заинтересованите лица са включени основателно в посочения списък, и от друга страна, че са изпълнени всички условия за законосъобразност на това обработване на лични данни, предвидени в Директива 95/46.

Подписи